

1902.
decz. 20.

A MI LAPUNK

12-ik sz.

MAGYARORSZÁG ÖSSZES IPAROSAINAK ÉRDEKEIT SZOLGÁLÓ HETI KÖZLÖNY
S IPARTESTÜLETEK HIVATALOS LAPJA.

Előfizetési ár: Egész évre . . 4 korona.	MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.	Előfizetési ár: Félévre . . 2 korona.
Felolós szerkesztő: Babós Elek. — Társ-szerkesztők: Lábdy Antal és König S. — Kiadja a szerkesztőség.		
Szerkesztőség: Szeged, Csekonics-utca 1., ahová a kéziratok küldendők.	Lap-bizottság: Regdon Sándor építész. Brauswetter Ottó órágyáros.	Kiadóhivatal: Szeged, Kárász-utca 7-ik szám. (Braun János hangszerkészítő.) ahová a pénzek küldendők.

HETI NAPTÁR.

1902. december 21-től 27-ig. (Az évnek 51. hete.)

December 21.	Vasárnap: Tamás
22.	Hétfő: Zenó vértanu
23.	Kedd: Viktória szűz
24.	Szerda: Ádám, Éva
25.	Csütörtök: Nagy karácsony
26.	Péntek: István I. vértanu
27.	Szombat: János apostol.

Bécsi hangok.

„Magyarország iparfejlesztése“ czimen egy rőpirat jelent meg, szerzője: Löbl Mátyás, Bécs, II., Praterstrasse 59.

A füzet sok igazságot tartalmaz, utmutatást ad, hogyan fejlesztjük a magyar ipart, rá mutat a multra, miként fejlesztetett az osztrák ipar.

Szerző alapos ismeretre valló tudással tárgyalja, hogy minő önfeláldozó támogatás árán fejlődött ki Ausztriában az ipar.

A mult század közepe táján a legmagasabb helyről, a kegyelt emlékü Mária Terézia királynénk volt a leghatalmasabb mozgató erő, ki nemcsak anyagi kedvezményekkel hódította be a külföldi fejlett ipart, hanem óriási erkölcsi erőt fejtett ki azzal, hogy az osztrák főurakat és nagybirtokosokat arra serkentette, hogy ők is részt vegyenek ipari vállalatok alapításában, így keletkeztek Ausztriában a ma is virágzó gyárak. Helyesen utal a szerző arra, hogy akkor, midőn főuraink és a vagyonos osztály fáznak az ipari vállalatok alapításától, akkor a keresk. miniszter költségvetésébe ipari támogatás céljából fölvetett 1.600.000 korona csak alamizna-összeg, a melylyel a kívánt czélt el nem érhetjük.

Hálára kötelez a szerző azon hazafias buzgólkodásért, hogy 4 év alatt 58 kérvényt intézett a nagymélt. keresk. miniszterhez ipari vállalatok állami kedvezményben való részesítése érdekében, annyival inkább, mivel ezen vállalatok közt több olyan is volt, a melyet eddig hazánkban nélkülözünk.

Szivesen vesszük ezen hazafias érzetből fakadó kijelentését:

„Ha Ausztriában a magyar iparfejlesztés kerül szóba, akkor rendszerint az irigység és a rossz-akarati érzelmek nyilatkoznak meg; minden új magyar iparvállalat barátságtalan, keserű érzéseket kelt. Hü képét adtam az osztrák iparfejlesztésnek és rámutattam a külföldről betelepített iparosok nagy seregére, a kiknek akkor alapított vállalata még ma is fennál. Ha tehát a magyar törvényhozás végre most, több mint száz év után követni akarja Ausztria példáját és czéltudatos állam támogatással az ország iparát fejleszti, akkor nincs joga vagy oka Ausztriának e miatt Magyarországgal szemben idegeskedni, vagy épenséggel ellenséges indulatot tanusítani.“

Az utóbbi években kormányunk a magyar ipar fejlesztését és föllendítését állami segély és adókedvezmény nyújtása által kíséri megerősíteni, minthogy ezen kísérletet Ausztria bizonyára nem jó szemmel nézi és hogy ezen állami akció ellen odaát védekeznek, ezt egész természetesnek találjuk, mert ha a magyar ipart az állam czéltudatos és okszerű fejlesztése folytán megszilárdítja és a magyar társadalom hazafias fölbuzdulása. „Pártoljuk a magyar ipart“ nem lesz szalmaláng, akkor az talán a vámsorompók föllállítása nélkül is érezhető lesz Ausztria ipari behozatalára. A magyar kormány és a magyar társadalom egyetértően megindult iparpártoló mozgalma Ausztriának behozatalát erősen megcsappantaná, de meg nem szüntetné.

Szerző bár hivatkozik hazafias czélu működésére és hogy távol szeretett hazájától is, annak szenteli munkás életének önzetlen jó-akaratiát, hogy örömmel szemlélné hazánk elhanyagolt iparának fölvirágozását, de azt nem azon eszközökkel óhajtja elérni, a melyekkel az egész magyar nemzet osztály- és pártkülönbség nélkül üdvösnek és alkalmasnak talál; t. i. az önálló vámterületet és a vámsorompók föllállításával. Ha a szerző oly meleg érdeklődéssel viseltetik ipari mozgalmunk iránt, tudomással birhat arról, hogy hazánk minden nagyobb városában nép-

gyűléseken tüntettek gazda ági függetlenségünk mellett. Köztörvényhatóságok, kereskedelmi és iparkamarák feliratokkal ostromolják a kormányt, a törvényhozó-testületet a provisorium megszüntetése és az önrendelkezési jogunk érvényesítése érdekében.

Ezekkel szemben a szerző felállítja egy németköltő azon bölcséletét: „*A képzelt ösztönzés a tette*“, mi pedig úgy vagyunk meggyőződve, hogy a megélhetés kényszerhelyzete ösztönöz a tette.

Hisz az önálló vámterület kérdése első-sorban közgazdasági és csak azután politikai kérdés, a gazdasági önállóságért való küzdelem ma már nem egyesek óhajta, nem osztályok kívánsága, nem is kizárólag a függetlenségi párt követelése, hanem az egész nemzet közakarátának pártkülönbség nélküli való megnyilatkozása, természetesen, hogy ily hatalmas nemzeti megnyilatkozás mellett számba sem jöhet a nagybirtokosok és az agráriusok kis töredéke. Ma már minden igaz magyar hazafias kötelességének tartja gyarmatias függőségünk ellen küzdeni, hogy legalább gazdaságilag lehessünk függetlenek Ausztriától, melynek érdekepolitikája századok óta a magyar nemzet anyagi tehetségének kikapcsolása és erkölcsi erejének megbénítása ellen törekszik.

Ezeknél fogva nem osztjuk a szerző azon véleményét, hogy Magyarországon három osztályba sorozza az önálló vámterületért hevülő tömeget. Az első osztályba sorozza az iparost és gyárost, mert ezek a vámsorompók föllállításától várják ipartermékeik nagyobb és jövedelmezőbb értékesítését, *a mi kétségtelenül igaz is.*

A második osztályba sorolja a politikai ellenzéki pártot, ezek — ugymond — nem alapítottak gyárat és pusztán csak azért küzdenek gazdasági függetlenségünkért, mert programjukban van.

Nem azért, tisztelt uram, hanem mert 35 évi megfigyelésből látják, hogy Magyarország gyarmati alárendeltségével a tönk szélére jut, de azért is, mert a haza bölcsé: Deák Ferencz előrelátása megalkotta az 1867. évi XII. t.-cz.-et, mely Magyarországnak teljes gazdasági függetlenségét biztosítja, ha az alkotmányos állapotot Ausztriával fenntartani nem lehet és ki meri állítani, hogy a végtelenségbe nyúló ideiglenes állapot alkotmányos alapon nyugszik?

Egy harmadik osztályt is állít fel, mely sem iparos, sem kézműves, kik a gazdasági téren is vajmi keveset lendítettek, a politikai ellenfélhez sem tartoznak, a kik sem gyárat nem alapítottak, sem gyermekeiket nem nevelik a korszerű tevékenység számára, ezt az osztályt, bár nem nevezi meg a szerző az igaz nevével, de mi a sorok közül kiolvassuk, hogy ezek alatt a kiscgazdákat érti a szerző, a kikről elmondja, hogy nincs joguk gazdasági szempontból az önálló vámterületért lelkesülni.

Ezek után kimondja, hogy az önálló vámterület ellen foglal állást és állásfoglalásába tisztán észszerű gazdasági felfogása vezérli.

Allásfoglalásának védelmére például hozza fel, hogy hazánkban a malom-, cukor- és szeszipar mily nagy lendületet vett, ezt követte a gép- és egész sereg más iparág. Odaállítja a mumust, hogy az önálló vámterület hívei csak elméletben rajzolják le maguknak iparunk felvirágzását, a gyakorlat azonban nem fog egészséges ipart teremteni, mivel sem tőkénk, sem szakképzett munkásunk nincs.

Mi pedig úgy tudjuk, hogy a hazai pénztárakban számlálhatlan milliók hevernek $3\frac{1}{2}\%$ kamatra, ha jövedelmező iparunk lenne, ez a heverő tőke megmozdulna és a nagyobb jövedelmet biztosító ipari befektetés folytán munkásaink százezreinek nyújthatnánk állandó kereselforrást és a szakképzettséget épen úgy el-sajátítanánk, mint a német munkások, mert „*gyakorlat teszi a mestert.*“

Noha távol áll tőlünk a tisztelt szerző hazafiságában kételkednünk, még sem érthetünk vele egyet, egyszerűen azon okból, mivel ő mint bécsi lakos, nem érezheti át a mi helyzetünket, nem ítélheti meg Ausztriához kötött gyarmati viszonyunkat, a melynél fogva a nyomorgó magyar ipar nem képes lábra kapni, azért mert Ausztria szabad versenye folytán Magyarország ma is 75% osztrák árut fogyaszt.

Ha a kis Szerbia és Románia tud boldogulni az önálló vámterület mellett, a fejlettebb iparu Magyarország épen nem ijedhet meg azon kettős fenyegetéstől, hogy mezőgazdasági termékeinket magas vámmal fogják terhelni és az osztrák iparcikkek szintén a mi terhünkre lesznek megvámolva.

Az önálló vámterülettel épen azt akarjuk elérni, hogy a nyers anyagot itthon dolgozzuk fel, hogy ne legyünk kényszerülve a magas vámmal terhelt osztrák cikket behozni, ezért kell nekünk az önálló vámterület, ezért nem érthetünk egyet a németköltő bölcséletével:

„*A képzelt ösztönzés a tette.*“

L.

Miután igen tisztelt előfizetőink egy része az előfizetési díj beküldésénél kiadó hivatal helyett szerkesztőséget ír, bátorkodtunk a még hátralékban levő t. előfizetőink számára előnyomott czimmel ellátott postautalványt beküldeni, melynek mielőbbi szives felhasználását, illetve az előfizetési pénznek beküldését kérjük, hogy a czimszalagnak kinyomatása iránt intézkedhessünk.

A karácsonyi vásárról.

E hó 14-én nyílt meg ünnepélyességgel a szegedi ipartestület által rendezett s immár állandóvá vált karácsonyi iparvásár.

Részt vettek az ünnepélyes megnyitásban az ipar és kereskedelmi kamara képviselőjében *Szarrady* Lajos elnök, *Reiner* Károly osztályelnök, *Kulinyi* Zsigmond titkár és *Szabó* Gyula II. titkár. Az ipartestület részéről *Lábdy* Antal alelnök és *Hábel* György előjárósági tag; az iparfelügyelőség részéről *Akos* Arnold iparfelügyelő, *Reichart* Vilmos és *Naszályi* József segédiparfelügyelők; a szegedi iparpártoló szövetséget *László* Gyula elnök, *Lábdy* Antal alelnök, *Pataki* Simon tanár főtitkár és *Szilber* jegyző képviselte, a fa- és fémipari szakiskola részéről *Szijjártó* és *Raffai* tanárok voltak jelen.

A megnyitó ünnepség délelőtt 11 órakor *Lábdy* Antal fáradhatlan rendező-bizottsági elnöknek a város közszeretetében álló polgármestere és a kiállítás védnökéhez intézett tartalmas alkalmi beszédével kezdődött, melyre a védnök válaszolva, a kiállítást megnyitotta s míg a nagyszámú közönség a dus és választékos kiállítás megtekintésére indult, az iparpártoló szövetség bíráló-bizottsága tartott ülést, melyen — eltérve az eddigi szokástól — elhatározatott, hogy tekintettel azon sajnos körülményre, miszerint a kiállítók egy része tárgyaikat még nem hozták el, a bírálatot elhalasztja 17-re, mely napon fogja odaítélni és kiosztani ama 220 korona díjat, melyet részben az izléses, részben pedig a versenyképes ipari cikkek jutalmazására szánt.

A kiállítás az iparpártoló-szövetségnek a rendezőkkel karöltve indított üdvös mozgalma folytán kezd új irányban fejlődni és már is több iparos lépett be a versenyzésre egészen új gyakorlati cikkekkel, melyek épen a karácsonyi ünnepekre igen alkalmasak ajándék-tárgyakul. Asztalosok, szijgyártók, bádogosok, lakatosok, kosárfonók, fazekasok stb. állítottak ki igen olcsó és szép apróságokat, melyekről alább számolunk be.

Megemlítésre méltók a *Benedek* Imre és *Faldbu* László törekvő fiatal szijgyártó-mesterek díszes lószerszámái, magyar eredeti kulacsain stb. kívül apró dísz-tárgyai, pénztárczái stb., melyek izléses kivitelük mellett olcsóságukkal tűnnek fel; a valódi bőrből készült tárgyak oly olcsók, mint az utánczott bőrből készült idegen cikkek.

Feltűnést kelt *Fogl* Ele bádogosnak remekműve középkori lámpáin, melyek a helyi új zsidótemplom részére készültek és díszes fegyvertábláján kívül nagy választéku szebbnél-szebb és olcsó gyermekjátékai, melyek közt feltalálhatók úgy a leány-, mint a fiú-gyermekek számára alkalmas játéktárgyak.

A kosárfonók közül *Biró* Jenő és *Bali* Rudolf állított ki vegyes közhasználatu tárgyakon kívül gyermekjátékokat nagy választékban, melyek olcsó árban állanak a vevőközönség rendelkezésére.

Néhány asztalos és butoriparos is kezd hódolni

az új iránynak és állított ki gyermekjátékokat. *Zwickel* Ferencz asztalos igen szép, az újabb izlésnek hódoló mosdószekrényeken kívül tökéletes kivitelű gyermekágyakat; *Terhes* Károly butorasztalos szobaberendezésén kívül különböző gyermekbutorokat; *Kulinyi* Simon magyar mintázott függönyein és butorain kívül tömött, szép gyermekbutorokat.

Figyelmet érdemelnek a *Delavilla* kárpitos tömött butorai is.

A paplanos-iparból egyedül özv. *Reiser* Fülöpné állított ki szép varratu és izléssel készült paplanokat.

A papucsos-ipar két kiállító által van képviselve; díszes papucsokat állítottak ki *Igaz* Imre és *Ábrahám* Ferencz.

A kocsigyártók közül egyedül az előnyösen ismert ifj. *Hodács* János mutatta be szakképzettségét, két kocsinak kiállításával.

A híres szegedi késes-iparból két törekvő és versenyképes iparos: *Dosztig* Ferencz és *Beller* Sándornak igen csinos és olcsó tárgyaiban gyönyörködik a közönség.

Nagyszámú cipészeink közül *Engelsmann* Ádám állította ki készítményeiből, igazán figyelemre méltó szép férfi és női cipőket.

A fésüs-ipar először van a karácsonyi kiállításunkon *Papp* Mihály szép és olcsó áruival képviselve.

A kötsző-ő-ipart *Babós* El-k képviselte feltűnő gazdagon csoportosított közszükségleti ruházat készítményeivel, melyeknél a látogatók nagy érdeklődést tanúsítanak és dicsérőleg nyilatkoznak a munkának tisztaságára és szabályszerű kivitelét illetőleg. Különösen az, hogy daczára a gondos kivitelnek, a gyárilag készített árucikkek áraival is kiállja a versenyképességét.

A bádogos iparból van még két kiállítónk, kik közül *Friemond* és *Láresz* épület- és díszmű-bádogosok háztartási és díszműtárgyakat, *Tánczer* Jakab épület-bádogos pedig saját rendszerű kéménytoldó lékokat mutatott be.

Szintén először vett részt kiállításunkban *Bruckner* József cukorkagyáros szép és karácsonyfa-díszítésekre alkalmas, valamint izléses csemege-cukorkáival. Nem fogja megbánni fáradságát, mert a látogató közönség jótékony pártfogásban része itti készítményeit.

Rózsa Mihály jónevű tizedes-mérleg-készítőnk ezuttal is néhány szép mérleget hozott be, melyeket már első nap eladott.

Igen szép apró tárgyakat állított ki a *Téván* és *Halász* szobrász cég.

Hegedűs Pálné és özv. *Sebők* Pálné nagy választéku apró gyermekjátékokat és festés alá való félkészítményű házidísz-tárgyakat állítottak ki, míg *Gyenes* Pál jóhírű fiatal kályhagyáros kályhák, kályha-részek és apró tárgyakkal képviseli az agyag-ipart. — Ezen iparágon is, melyet végveszélylyel fenyeget a vasedény-ipar, meglátszik az új irányra való törekvés, amelyben nagy érdeme van *Pocsátkó* Károly üvegkereskedőnek, ki mint a fazekas-ipari szövetkezet buzgó elnöke, fáradságot nem ismerő buzgalommal dolgozik ezen iparágnak a vasedény által okozott bajain új irányba terelése által segíteni.

A lakatos-iparból *Fejős* Ferencz épület-rács, kapu-

lámpák és egyéb apróbb dísz-tárgyakkal, *Benkóczi Pál* pedig takaréktűzhelyeivel van képviselve.

Az esztergályos-iparból *Markovits László* és özv. *Tomaschowszky Albinné* állított ki szép és olcsó háztartási tárgyakat.

Krachtusz Ferencz törekvő műszerész egy saját-készítésű féligkész kerékpárt állított ki, a ki e téren itt helyben uttörő munkát végez, mert a mellett, hogy az általa készített kerékpárok ép oly jók és díszesek, mint a külföldiek, ezeknél felénnyire olcsóbbak.

Frankel Jakab paszományos a gazdag választékú paszomány, zsinór és ruhadíszítési czikkeivel általános teiszést aratott és kiváló ügyességéről tanuskodott.

A hangszer-ipart *Braun János* országos hírvé czége képviseli, ki remek kivitelű cimzalmokat, mesterhegedűket, nagy- és kisbőgőket, cziterákat és rézfúvó hangszereket állított ki. Minden egyes darab dicséri a minden tekintetben remek munkát és izlést.

Nagy Pál szobafestő czégtáblát, szent képet stb. állított ki, melyek dicsérik ifjú műiparos készítőjét.

Veres József bronzműves egy csövekből összeállított dísz-sztalkát, lámpatartót és egyéb apróbb dísz-tárgyakkal jelent meg a kiállításon.

Osszegezve a kiállítás tárgyi eredményét, bár lassu lépésben, de határozottan halad és észlelhető a gyakorlati czikkek gyártása terén. a miben az időközli alkalmi kiállításon kívüli érdeme van elsősorban az iparpártoló szövetségnek és a fa- és fémipari iskola derék tanítóinak, kiknek hasznos és hazafias tevékenységéért a magunk részéről is köszönetet mondunk.

A hol iparosság és más társadalmi tényezők ily egyszerűséggel törekednek egy cél felé, ott a kívánt siker nem maradhat el.

(Odaitélt díjazások 10. oldalon.)

Néhány szó a létesítendő árucarnok-szövetkezetekről.

(Folytatás.)

A vasuti árucarnok ügye.

Teljes érdeklődés kísérte a Szegeden létesítendő árucarnok eszméjét és amugy is a megvalósítás előtt állott, midőn a vasuti árucarnokok ügye hirtelen nagy lendületet adott ennek. Tudvalevő, hogy a közelmúltban engedélyt nyert a fővárosi Bettelheim Miksa és társa czég arra, hogy az államvasutak állomásain árucarnokot állítson föl tisztán hazai ipartermékek értékesítésére. Nagy port vert föl az ügy, mert egyes kereskedők (a fővárosi nagy czégek közül) érdeküket sértve látták és részint elferdített tényekkel ujságháborút indítottak. Most azonban az ügy jórészt tisztázódott. Kitűnt, hogy az állomási elárúsító csarnoknak sokkal nagyobb iparfejlesztő jellege van, mint az a sérelem, melyet egyesek hangoztattak. Kijelentette ugyanis a czég, hogy jogosulatlan versenyt okozni nem akar és ezt nem is teheti, mert sok költséget okoz az állomási raktárak fönntartása, tehát nem árusíthat oly olcsón, mint a

nagyobb forgalmu kereskedő. Kötelezettséget is vállalt, hogy viszontelárúsító kereskedőnek a magyar gyártmányu tárgyakat 25—30 százalékkal olcsóbban adja, mint az állomáson. Hogy pedig ezt tehesse és hogy a külföldi tárgyakkal is versenyezhesen, tömegesen kell beszereznie áruit és a magyar gyártmányokat a nagykereskedésbe is át kell vinnie.

Mi következik ebből? Az, hogy e réven a magyar iparosok jelentékeny rendeléshez jutnak, a minthogy már is foglalkoztat csupán ez az egy czég mintegy 260—280 kisiparost és magyar ipari-vállalatot. E mellett pedig kifejlődik egy jó irányu verseny a nagykereskedők között, a kik szintén hangoztatják, hogy a magyar ipart veszik igénybe. Már is mutatkozott ennek jele, midőn a Bettelheim és társa czég az Országos Iparegyesületnél bemutatta czikkeit. A többi kereskedő is hangoztatta már most, hogy ők is foglalkoztatnak magyar iparosokat.

Nagy szó ez és eredményeiben rendkívül jelentős. Szinte lázba jön az ember, ha elgondolja, évek mulva hány millió marad e verseny hatása folytán az országban és hány munkáskéz kap majd e réven állandó foglalkozást!

A kísérletek.

Figyelemmel kísérve az akciózt és tudva, hogy a szegedi kereskedelmi kamara ismeretes állásfoglalásával kapcsolatosan több helybeli és kerületbeli iparos czimét közölte a czéggel, sőt sok iparost figyelmeztetett is, hogy a kínálkozó alkalmat használják föl és ajánlják czikkeiket a czégnek, — föltettem, hogy személyesen is közbenjárom a siker érdekében.

Azon eszme támadt, hogy ez az ügy nagyon előmozdíthatná az ipartestület régi tervét, az árucarnok megalakítását, mert ha sikerül állandó összeköttetést teremteni, ez már maga egy piac. De tudtam azt is, hogy valamelyes támogatás nélkül maga ez az egy czég sem tehet jelentősebb rendeléseket, mert sokan vannak, kik az anyagbeszerzésnél stb. támogatásra szorulnak, másrészt akadnak olyanok, kik csupán ezen egy megrendelő czég szükségleteinek fedezésére nem tartanak érdemesnek áttérni újabb tárgyak készítésére és üzemük kiterjesztésére. Sokkal czélszerűbb volna, ha egy szervezet létesítenék, mely más megrendeléseket is szerezne.

A tervezett árucarnok eszméje adta a gondolatot, hogy meghívjam a czéget és magam kalauzoljam több iparosnál, a kit tömegárúk készítésére hirtelenében alkalmasnak találtam. Itt volt a czég küldöttje, a ki több kisipari műhelyt fölkeresett és ekkor tudtam meg, hogy kincs lakozik az itteni kisiparosok képességében, a mit csak tudni kell kihasználni. És ekkor tudtam meg azt is, hogy magasabb szempontból mily értékes vállalkozás az, ha a kereskedő személyesen kutat beszerzési források után, keresve

a megfelelő magyar kisiparost. Magam láttam, hogy a kisiparosok által gyártott sokféle cikk közül akad jelentős rész, mely az ausztriai gyártmányul — jóllehet, azt minőségileg fölülmulja — még árban is versenyezni képes.

Ilyen viszonyok között fogamzott meg a gondolat, hogy áruértékesítő szövetkezet, vagy árucarnok létesítése sokkal sürgősebb, mintsem hittük volna, mert vannak kisipari cikkek, melyek a nagy kereskedelemben is helyet foglalhatnak és a melyek alkalmas módon a helyi fogyasztás céljaira is használhatók.

A szövetkezet megalakításának sürgős feladata még inkább nyilvánvaló volt akkor, midőn a Bettelheim és társa cég maga is kívánatosnak jelezte, hogy szövetkezet létesítsék, mert a kifejlődő összeköttetést így könnyebb lebonyolítani és a mikor ugyanaz a cég kijelentette, hogy készséggel adja át az elárusítást az állomáson létesítendő csarnokban a szövetkezetnek.

Ezek voltak az indokok arra, hogy a már megindult mozgalom keretében a magam munkásságát is közbevessem, elkészítvén egy tervet, melyet figyelmébe ajánlok az érdekelteknek és a melyet arra szántam, hogy anyagát képezze a megfontolásnak. Kibővíttem ezt több oly dologgal, melynek elérésére szintén törekednek az iparosok. A terv itt következik:

(Folytatjuk.)

Magyarország iparfejlesztése.

(Folytatás.)

Ugyan minek tudjam be azon történelmi tényt, hogy II. József császár uralkodása első évében már a klastromokat feloszlatta, hogy számos papi rendet hajlékából kiűzött, hogy a közművelődés fáradhatlan harcosait száműzte és földönfutókká tette?

Érdemül vagy dicséretül még akkor sem fogadhatom el ezen kegyetlenséget, ha mindjárt a megürült hajlékba, külföldről hozott is be iparosokat Ausztriába.

A történelem szóval sem említi, hogy II. József császár csak azért haragudott volna egyes papi rendekre, mert oly klastromokban laktak, a mely épületek ipartelepeknek jobban beváltak volna, hanem haragudott az összeségre, mert ennek egyes tagjai az uralkodónak gondolkodás módját nem helyeselték és nem bírták elpalástolni baragjukat a fiatal uralkodó magatartásával szemben.

A klastromok kiürítése, egyes rendek száműzése nélkülözött minden nemesebb célt, hanem csakis a bosszuvágynak, az egyéni hatalomnak téves alkalmazása volt és mivel a megürült számos épülettel mit sem kezdhett el, mert csakhamar belátta cselekedetének helytelenségét, mert a szó szoros értelmében vett népharagjának felidézésétől tartott s mert az erőszakkal

birtokba vett épületeknek egyébként hasznát sem vehette volna, a mennyiben bennszülöttek — bécsiek vagy osztrákok még ajándékol sem akarták elfogadni az ilyen birtokot, sugalmazta nekik azon ötletet, hogy behív országába külföldi iparosokat s pénzegélyek nyújtása mellett ingyenlakással látja el őket.

Ilyen erőszakos műveletet ha lehetett is 150 évvel ezelőtt, amidőn még a jogszolgáltatás a hatalmat kezelők szeszélyeitől függött, végrehajtani, nem szabad érdemül vagy mintakép felsorolni; az iparpártolásnak ilyen nemétől óvjon meg minden nemzetet a gondviselés, mert ha elfogadnók az etélet helyesnek, úgy volna hazánkban is sokféle, amit ha megszüntetnénk erőszakossággal, jóllehet előnyére válna egyeseknek, de égbe kiáltó bűnnek kellene minősíteni azt.

Nem érzem magam hivatottnak, de nem is szorult a papság gyenge pártfogásomra, ám tiszta lélekkel állithatom, hogy hazánkban ép a papságnak köszönhetünk majdnem mindent.

Papságunk leghivebb barátja a népnek s őszinte támogatója hazánk iparosainak; a mi papjaink nem követik a főnemesség példait, nem pazarolják pénzeiket külföldön, nem pártolják a külföld iparát, hanem együtt éreznek a néppel és így tehát az iparos-osztálylyal is, mi ha meg lett volna II. József császár idejében, bizonyára nem éreztethette volna azokkal a más irányból keletkezett hatalmi súlyát annyira.

De az osztrák főnemesség sem volt jobb, mint az üldözött rendek s mégis hogy előbbieket nem bántotta, abban leli magyarázatát, mert könnyebb volt a gyengékkal elbánni, mint a hatalmasokkal kikezdeni.

Mindazonáltal el kell ismernem, hogy ezen, feltétlenül igazságtalansággal II. József császár az osztrákok iparán sokat lendített, hogy ő vette meg az alapkövét a mai kifejlődött osztrák iparnak.

Mi azonban nem rendelkezünk oly hatalommal, mint minővel akkor a fejedelem rendelkezett, de nem is akarunk jog- és igazságtalanságon nyugvó előnyöket kierőszakolni és saját boldogulásunk reményében másokat megrovidíteni vagy megkárosítani, de igen is kötelességünk az önfentartás nagy feladatából kiindulva, mindent elkövetni és összes erőnket összeszedni, a leggyengébbeket is magunk köré csoportosítani, hogy megakadályozzuk s a mennyiben már meg van, megszüntessük az idegen iparcikkeknél további elterjedését hazánkban.

Tudom, hogy egy csapással, röglönzöttten mit sem érhetünk el, de megdönthetetlen erős a hitem, hogy kitartó, fáradhatlan és céltudatos akarattal, észszerű, meg nem szünő iparkodással és a megkezdett uton való továbbhaladásunkkal már nem állunk messzire a közelgő időtől, midőn eljutunk azon tökéletességre, a melylyel ma a külföld büszkélkedik.

Évtizedeken át még megmozdulnunk sem volt szabad, nembogy akaratunk megnyilvánulásával tette serkentettük volna nemzetünket s úgy, mint megváltoztak ezen viszonyok — merem állítani — már a közeljövőben iparunk is oly gyökeresen fog átalakulni, hogy nem leszünk utalva külföldi gyártmányokra, hanem nemzetünk fiainak ügyességében, munkásságában, termőkétségében fogunk gyönyörködni.

Nem elég az, a mit a röpirat hangsúlyoz, hogy a kormány tudj' Isten hány milliónyi összeggel álljon elő egyes iparágak támogatására, mert ez a közösség kárára, csak egyesek anyagi előnyeiket mozdíthatná elő. Nekünk önmagunknak kell éber szemmel megfigyelni a közszükségletet, nekünk kell elsajátítani igyekezni azon ügyességet, azon szakbeli gyakorlottságot, a melyet a külföld már előhaladott mesterei hivatásaikban kifejtének.

(Folytatjuk.)

Kereskedelmi és iparkamarák.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara e hó 16-án tartotta meg ez évi utolsó teljes ülését, melyről a következő tudósítást adjuk.

Elnök: *Szarvady Lajos* kamari elnök.

Előadó és jegyző: *Kulinyi Zsigmond* kamarai titkár.

Szarvady Lajos elnök megnyitván az ülést, előterjesztette az elnöki jelentéseket.

Bejelentette az elnök, hogy Déronya község a kamara javaslatához képest minden szerdán tartható hetivásárra nyert jogot, továbbá, hogy *Latinovics* Pál bácsbodrogi főispán köszönetét fejezte ki a kamarának a zentai hid mielőbbi újraépítése ügyében tett fölterjesztéséért.

Kulinyi Zsigmond titkár a kamarai iroda november havi tevékenységéről (247 iktatott és 597 kiadott ügydarab) számolt be és referálta a tárgysorozat ügyeit.

* * *

A kamarák szakirodalmi alapja terhére legutóbb 1000 koronás ösztöndíj tűzetett ki oly utazás, illetve tanulmány céljára, melyből a magyar ipar és kereskedelem gyakorlati előnyökhöz juthat. 22 pályázat érkezett be az alapot kezelő szegedi kamarához, melyek fölött az ösztöndíj megítélése céljából Budapesten, decz. 8-án tartott tanácskozás alkalmával, döntöttek a kamarák kiküldöttjei. A bizottság egyhangulag *Pfeifer Sándor* budapesti vaskereskedőnek, a „Magyar Vaskereskedők Lapja“ belmunkatársának ítélte oda az 1000 koronás tanulmányi ösztöndíjat, ki nagyterjedelmű, értékes és bizalmat-keltő programot fejtett ki utazásának céljául. E pályázó a székelyföldön meghonosítandó házi vasipar érdekében a westfáliai háziipar tanul-

mányozására vállalkozott, kifejtve, hogy a székelységnél a háziipar meghonosításának előfeltételei: az olcsó és jó anyag, a kiváló munkaerő és a rátermetség megvannak és ilyenekkel hosszú időn át már foglalkoztak is. Különösen a szerszám- és késiparra fekteti a főszűrt, melyekből mintegy 15 millió értékű a behozatal és amik főképp Westfáliában háziiparilag állítatnak elő. Ezt az életerős háziipart kívánja a pályázó tanulmányozni, melyet a gyáripar nem tudott legyűrni és különös figyelmet fordítana arra, hogy miképp kerülnek a háziipari termékek a kereskedelmi forgalomba.

*

A kamara ismételtén foglalkozott a jövő évben Zentán rendezendő gazdasági és ipari kiállítás ügyével, elhatározta, hogy azt támogatja, a rendezési munkában is készségesen részt vesz és a kereskedelemügyi miniszter anyagi támogatását kikéri, mivel a kiállítást rendező bizottság elfogadta a kamara azon kikötését, hogy mellőztessék a városi parkban tervezett csarnokok építése és a kiállítás a lehető legkisebb költséggel a központi iskolaépületben tartassék, ahol tizenöt terem mellett nagy, széles folyosók és két udvar állanak rendelkezésre a kiállítás tetszetős és mégis olcsó elhelyezése céljából. A kiállítás nagyszabású helyi kiállításnak van tervezve, melynek védnökségét *Latinovics* Pál bácsbodrogi főispán vállalta el. Különös súlyt a magkiállításra és a magtisztító gépek, valamint a megyei gazdasági gépgyárak termékének bemutatására fektetnek. Lesz e mellett megyei állatdíjazás, kertészeti kiállítás stb. *Az ipari részen Zenta város iparosain kívül vidékiek csupán azon iparágakból vehetnek részt, melyek Zentán képviselve nincsenek.*

*

Fölterjesztést határozott el a kamara, hogy a pékek vasárnapi munkaszünetére vonatkozó miniszteri rendelkezés olyképp volna módosítandó, hogy vasárnap a munka vidéken ne esti 11 órakor, hanem 9 órakor legyen megkezdhető.

*

Az ipartestületek országos szövetsége kérte a kamarát, hogy lépjen be tagul a szövetségbe, a teljes ülés kimondotta, hogy egyelőre nem határoz, mert ismerni kívánja, hogy ezen, a testületeket érdeklő központi szervezet ügyében miként határoznak a kerület ipartestületei. (Már pedig ha azt jónak találta volna, nem kellene bevárnia, míg a gyengébbek jelentkeznek, hanem mindenesetre belépett volna a szövetségbe, hogy ezzel is buzdítsa a kerület testületeit. Szerk.)

*

Segélyeket szavazott meg ezután a kamara, és pedig: a bajai esti kereskedelmi tanfolyam költségeire 100 koronát, a szegedi nőipariskola főtartásához 400 koronát, a szegedi kereskedőtanoncz iskolának a szegénysorsu tanulók részére tanszerek beszerzésére 20 koronát.

Tudomásul vette a kamara, hogy a miniszter munkagépet adományozott a *bajai ipartestületi hitelszövetkezet* agyagipari szakcsoportjának és hogy az adományozás feltételeinek betartását a kamara hivatott ellenőrizni.

Több törvényhatósági ipartanácsba tagokat választott a teljes ülés és a jövő évre megalakította a kamara állandó szakbizottságait.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara 1902. évi október hó 29-iki rendes teljes-ülése. Tauszik B. Hugó kir. tanácsos üdvözlö az ujon alakult kamarát és megnyitja annak ülését.

Napirend előtt az elnök a következő előterjesztéseket teszi:

A mult teljes ülés óta kamaránkat is közelről érdeklő két országos jelentőségű ügyről kívánok megemlékezni.

„Egyik hazánk örök emlékü nagy fia Kossuth Lajos születésének századik évfordulója, mely nemzeti ünnepet városunk hazafias közönsége is kegyelettel ünnepelte meg.

Kamaránk épen akkor lévén a végleges megalakulás stadiumában, nem volt lehetséges, a miként az elnökség azt kívánatosnak tartotta volna, az alkalomhoz képest diszközgyűlést tartani, hogy mint hazánk egyik közgazdasági faktora szintén lerőjja kegyeletét Kossuth Lajos emléke iránt, a ki e hazának atyja, újra alkotója volt.

Bárha a kamara elnökei és tisztviselői, ugyszintén a kamarának hazafiasan érző tagjai részt vettek a városunk lalai között lefolyt ünnepeken, engedtessek meg nekem, hogy ezuttal, új kamaránk ezen első teljes-ülésében kegyelettel áldozhassak hazánk legnagyobb fia dicső emlékének, a ki nemcsak a politikában s hazánk polgárainak szabaddá tételében volt a legnagyobb, de legnagyobb volt a magyar közgazdaság egyik legfontosabb tényezőjének az iparnak nemzeti alapra fektetésénél is.

Emléke legyen áldott s örökkön-örökké éljen e hon fiainak lelkében. *Mire a teljes-ülés felállással rőjja le kegyeletét hazánk újjáalkotójának, Kossuth Lajosnak emléke iránt s az elnök beszédét jegyzőkönyvbe iktatni határozza.* (Tudtunkkal az egyedüli kamara, mely kegyeletének illetén adott kifejezést.)

Elnök jelenti továbbá, hogy a kamara képviselőiben az elnök és a titkár megjelent a népgyűlésen, a mely lelkesedéssel elhatározta, hogy az önálló vámterület életbeléptetése ügyében, mely eszmének kamaránk alakulásától fogva hive és bajnoka volt, felir az országgyűléshez; továbbá, hogy a kereskedelmi miniszter az országos központi hitelszövetkezethez intézett 21227—1902. számú leiratát leküldötte, mely szerint hajlandó a kovászna és vidéke ipari hitelszöv. kebelében alakult asztalos ipari szakcsoport által létesítendő kovásznai közös faipari gépműhely felállítását anyagilag támogatni;

hogy ugyanazon miniszter megküldötte a kamarának valamennyi magyarországi másodfoku iparhatóságnak kiadott rendeletét, mely szerint a finomabb kivitelű bocskorok és papucsok előállítása a gyakorlati életben a cipészipar egyik ágazata gyanánt jelentkezik és azon egyének is, kik kizárólag bocskorok és papucsok előállításával foglalkoznak, rendszerint cipésziparosok. Ez okból a bocskor- és papucs-készítés, a mennyiben nem házi iparilag történik, cipésziparhoz tartozó foglalkozásnak tekintendő;

hogy ugyanazon miniszter megküldötte a kovászna és vidéke ipari hitelszöv. asztalos ipari szakcsoportjának támogatása tárgyában Háromszék m. iparfejlesztő bizottságához intézett leiratát, mely szerint egy szárító kamara berendezésére 1400 K., 1 drb. körfűrészre 360 K., 3 drb. szalagfűrészre 750 K., 1 drb. egyengető gépre 1330 K., 1 drb. köszörülő-gépre 670 K., 1 drb. vastagsági gyaluló-gépre 1000 K. államssegélyt és kivételesen szállítási költségeket engedélyezett.

A kassai kereskedelmi és iparkamara közölte a keresk. m. kir. miniszter urnak Iglo város tanácsához intézett 31.273. számú rendeletét, mely szerint a keresk. miniszter ur nem helyesli azon felfogását, hogy az építő iparosok, a mennyiben — a napszámosokat is beleértve — 20 munkásnál többet alkalmaznak, alkalmazottjaikat a kerületi pénztárnál tartoznak bejelenteni, mert az építő iparosok mint képesítéshez kötött iparaggal foglalkozók, az alkalmazottak számára való tekintet nélkül, gyárosoknak nem minősíthetők, az ipartestületnek kötelezett tagjai, miért is alkalmazottjaik az ipartestületi betegsegélyző pénztárnál bejelentendők.

Olvastatik a nagymeltságu kereskedelemügyi miniszter ur leirata, melyhez mellékelve leküldvén Rápolti, Kun és Tóth székelyudvarhelyi műszövők abbéli folyamodását, hogy az általuk előállított cikkekre szabadon gyűjthesenek megrendeléseket; erre a kamara véleményét kéri.

Az iparosztály véleménye szerint nevezettek készítményei nem minősíthetők gyári termékeknek s mert inkább a hazai iparilag előállított s forgalomba hozott székely szöttes félekhez hasonlóak, ezekre, mint házi ipari termékekre a házalási engedély kiadható.

Kívánatosnak tartja azonban az iparosztály, hogy a nevezett műszövők készítményei nem utánozható, s az egyes tárgyakról le nem vehető védjeggyel láttassanak el s a védjegy hatósági ellenőrzés mellett alkalmaztassék, nehogy visszaélésre nyiljék alkalom.

A m. kir. honvédelmi miniszter tudatta a kamarával, hogy a m. kir. honvédség 1903. évi lábbeli szükségletéből a székely kisiparosok számára a kamara közbenjárására Simon Károly és társai, valamint Vida Károly és társai maros-

vásárhelyi iparosok együttesen 400 (négy száz) pár bakancs és 400 (négy száz) pár könnyű czipő; Tuzson György és társai, Sáska Antal és társai, Tuzson Pál és társai, valamint Pánczél Nőé és társai kézdívásárhelyi iparosok együttesen 900 (kilenc száz) pár bakancs és 1100 (egy ezer száz) pár könnyű czipő; Takó Albert és társai baróthi iparosok 200 (kettő száz) pár bakancs és 100 (egyszáz) pár könnyű czipő; Sipos Sándor és társai altorjai iparosok 150 (egyszázötven) pár bakancs és 150 (egyszázötven) pár könnyű czipő; Kolcza Gábor és társai sepsiszentgyörgyi iparosok 300 (három száz) pár bakancs és 300 (három száz) pár könnyű czipő; a székelyudvarhelyi bőrányag beszerző szövetkezet 400 (négy száz) pár bakancs és 500 (öt száz) pár könnyű czipő; végül György Mihály és társai kovásznai iparosok 200 (kettő száz) pár bakancs, 200 (kettő száz) pár könnyű czipő készítésével bíztak meg.

Az elnök jelenti, hogy a kereskedelemügyi miniszter felhívása folytán annak eldöntése tárgyában, vajjon kívánatos-e székely fiukat állami gyárakban a gépiparban való kiképzés végett továbbra is elhelyezni, Tusnádon a székely kongresszus alkalmával Pótsa József v. d. t. t. főispán elnöklete alatt Bedő Albert nyug. államtitkár és székelyegyesületi elnök, az összes székely főispánok és a kamara elnöke értekezletet tartottak. Ez értekezlet szükségesnek mondotta ki, hogy az iparos pályára lépni kívánó székely ifjaknak kiképztetése és elhelyezése egyelőre az eddigi eljárás szerint folytattassék, mindazáltal szükségesnek és lehetőleg mielőbb fogantatandónak ismeri, hogy a munkás, erőteljes és fogékony székely ifjúságból a legarravalóbbak, állandóan mintegy 30—40 ifju jelesebb iparágakban s nevezetesen a gépészetben Budapestben nyerjenek kiképztetést, s ezeknek ellátására Budapesten „otthon“ létesíttessék. Szükségesnek tartotta végül az értekezlet azt is, hogy a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara közvetítése mellett a székely ifjak hazánk minden alkalmas városában magán-iparosoknál továbbra is elhelyeztessenek.

Ezután jelenti az elnök, miszerint sikerült 50 szegény fiúról gondoskodni, a kik árvaságuk vagy szegénységük miatt elzúllásnak lettek volna kitéve. Ezen fiuk Budapest, Győr, Kecskemét, Debreczen és Beszterczében lettek elhelyezve.

Rendeletek és elvi határozatok.

A segéd munkából való kilépésének bejelentése.
A segédnek a munkából való kilépése a kilépéstől számított 14 nap alatt jelentendő be az iparhatóságnál, ezen határidő lejártáig a bejelentés elmulasztása miatt az iparos nem büntethető.

B. Gy. k—i kovács a nála alkalmazásban volt Sz. S. segédjének a munkába történt be- és onnét való kilépését az iparhatóságnál be nem jelentette; e mulasztás miatt az alsóbb

foku iparhatóságok B. Gy.-t. az ipartörvény 157. §. a) pontja alapján 40 korona pénzbüntetés megfizetésére marasztalták. A földmivelés- és kereskedelemügyi magy. kir. miniszterium e tárgyban 11080/IX/a 1888. sz. a. a következő határozatot hozta: Az eljárás iparhatóságok részéről hozott azon határozatokat, melyek szerint B. Gy. kovács azért, mert Sz. S. segédjének a munkába történt be- és onnét való kilépését az iparhatóságnál be nem jelentette, az 1884. XVI. t.-cz. 157. § a) pontja alapján 40 korona pénzbüntetés megfizetésében marasztaltatott s a hivatkozott törvénynek csakis 103. s nem egyszersmind 106. §-ába ütköző cselekmény elkövetése miatt volt büntethető, mert a 106. §-ban előirt bejelentés eszközésére az 1884. évi 39266. sz. a. kiadott rendelet 36. §-ában megszabott határidő a segéd kilépésének napjától az eljárás megindításáig számítandólag még le nem járt s így a mulasztási cselekmény az eljárás megindításakor még véghezvittek nem tekinthető, s a mulasztás kihágásnak minősíthető nem volt.

A munkakönyv zálogtárgyat nem képez.
A munkakönyvet fizetésre való kényszerítés céljából még akkor sem szabad visszatartani, ha azt az iparossegéd önként adta is át tartozása biztosítására. Így határozott a m. kir. Kuria 1902. évi 540. sz. alatt. A Kuria indokolása a következő: Arról, hogy az iparossegéd munkakönyve jogi értelemben vett zálogtárgyul szolgáljon, szó sem lehet; mert zálog tárgya csak olyan dolog lehet, a melyből a hitelező magának kielégítést szerezhet, már pedig a munkakönyv nem ilyen. De nem szolgálhat a munkakönyv arra sem, hogy annak az iparossegéd birtokából való elvonása kényszerítő eszközül használtassék arra, hogy az iparossegéd tartozását megfizesse; mert az ipartörvény 99 és következő szakaszai közgazdasági és rendőri tekintetből intézkednek az iránt, hogy minden iparossegédnek munkakönyvvel kell ellátva lennie, amelyet a munkába lépése alkalmával az iparossegédétől átvenni és az iparhatósághoz bemutatni, azután pedig a munkából való kilépésig megőrizni s ekkor a könyv egyes rovatainak kitöltése után a segédnek átadni tartozik; továbbá, hogy munkaviszonyban beálló minden változás a munkakönyvben az iparhatóság által igazolandó, ami végből az ipartörvény végrehajtása tárgyában 1884. évi. augusztus hó 26-án 39.266. sz. alatt kibocsátott szabályrendelet 36. §-a értelmében a segéd is köteles a munkakönyvet a szolgálatból való kilépés után legkésőbb 8 nap alatt az iparhatóságnál bemutatni. A munkakönyvnek az iparossegédétől való minden olyan elvonása tehát, amely a most idézett törvényes rendelkezések betartását lehetetlenné teszi, törvénybe ütközik s ezért a munkakönyvet az iparossegéd hitelezője vissza nem tarthatja, még abban az esetben sem, ha azt az iparossegéd önként adta át a követelés biztosítására.

„A MI LAPUNK“ TÁRCZÁJA.

Iparosaink társadalmi helyzetéről.

Levél Ernő barátomnak.

II.

Az iparszabadság elve feltétlenül nagy haladást jelent, sokban érezteti áldásait, de érvényesülésében meg volt a maga hátrányos befolyása is a mai helyzet kialakulására.

Mig azelőtt csak a czéhek szervezete által megszabott, nehézkes formák közé szorított módon, hosszas utakon jutott az iparüzés lehetőségéhez az, akit a rendi elkülönülés abból egyáltalán ki nem zárt, addig a szabadság jel-szava, odáig tilos utakra is mindenkinek kaput nyitott. Új és nem mindig megfelelő elem tódul a részére megnyílt új kereseti ágakhoz.

Ha a czéhrendszer elvéte érdemtelen elemet fogadott is keblébe, annak káros működését és hatását fegyelmező hatáskörével ártalmatlanná, sőt itt-ott hasznossá is tudta tenni, amiben tisztára önkormányzati szervezete, a tagoknak ebben való élénk részvétele és egymáshoz való szoros viszonya s hogy egymást minden aprólékos dolgaikban is jól ismervén, ez ismeretek révén ellenőrizték, de segítették is; biztos alapul szolgált. Megtudta gátolni a kontárképzést és a tisztességtelen verseny kifejlődését, elharapódzását.

Ma van: ipartársulat, ipartestület, iparhatóság, iparkamara; az ipar érdekeit szolgálják: ipartörvény, iparrendeletek stb. Az ipari élet szervei közül csak az ipartestületnek van önkormányzati színezete, célját és rendeltetését maga az ipartörvény határozza meg. Az ipartársulatot nem számítom ide, mert nem kötelezően előírt intézmény s ezért működésének hatása, ennek részletezése már nagyon is messze vezetne tárgyamtól. A többi intézmény vagy egyenesen, vagy közvetve az államtól függ. Előnye e függő viszonyoknak az, hogy a törvényben lerakott, helyes vagy helyeseknek vélt elvek keresztülvitelét a maga hatalmával és eszközeivel az állam leginkább tudja eszközölni, de másrészt viszont nem tud aprólékos ellenőrzést kifejteni, másod- és harmadrendű jelentőségű viszonyokról és körülményekről és értesüléseket, adatokat közvetlenül gyűjteni; nem tudja a helyzet egész és teljes képét kapni, vagy esetleg mindezt csak a várható előnyökkel arányban nem álló áldozatok árán és azért vagy egyáltalán nem, vagy nem a legcélszerűbb módon, esetleg már elkésztetten tud a szükségleteknek megfelelően intézkedni.

Előáll tehát annak szüksége, hogy az iparososztály a törvény, illetve törvényes szabályok keretén belül, természetesen az állam-engedte korlátok között önmaga intezze sorsát, ezt annál több lelkiismerettel és igyekezettel, minél kisebb a kör, melyben mozgása szabad. Ha nem teszi,

a felelősség, a mulasztás előidézte következmény elviselésének terhe méltán megérdemelt osztályrésze, mert társadalmi téren szabad keze van.

És most e kis kitérés után tárgyamnak, az iparososztályt magát terhelő okairól kívánok hozzád pár szót intézni.

A mai helyzet kialakulásának egyik főokát és magyarázatát, az iparos képzésnek most meglévő módjában találok, mert hogy történik nálunk az iparos képzés?

Nem a törvényben előírt folyamat érdekel engem, hanem az, a mi a kereteken belül történik.

A szülő vagy helyettese és a kiszemelt iparosmester a feltételeket illetően megegyezésre jutván, a legtöbb szülő azzal adja át gyermekét, hogy annak nevelése gondját elvetette: boldoguljon a gyerek, a hogy tud. És boldogul, ha nemesen, emberbarátilag érző és józanul gondolkodó mesterhez vezette sorsa. De ez valószínűleg kevesebb esetben történik, mint a mennyire szükséges lenne. Boldogul akkor is, ha a kiképzendő anyag jó és nemes; pedig sokszor kerül oda meg nem felelő elem is.

A tanoncz-esztendő emlékeit aligha sorolja mindegyik iparos a kellemesek közé. Az ilyen nem annyira a műhelyben, mint inkább a ház körül fölmerülő teendőkből kezd működését; cseléd, dajka, mindenek egy személyben. Bére nem ritkán durva szó, ütleg a mester, a családtagok, a segéd részéről. A gyermeklélek hamar csalódik, levonja a következményeket és a helyzettel, a körülményekkel való megalkuvás terére lépve, önérték kifejlésére helyett a viszonyokhoz idomulást tanulja meg. Érti az ily gyermek, hogy vannak lelki szükségletei (jó, ha csak ezek), de azok kielégítést nem kapnak; nélkülözi a szeretetet, — de ne kívánjunk ennyit — csak a vele törődés hiányát, de magán segíteni nem tud. Kiképzése is csak a választott iparágra történik, — s jó, ha legalább erre lelkiismeretesen, — de nem az életre, nem az őt magához számító osztály érdekei által kívánt módon.

Az ekként segédde nevelt és minősített egyén műhelybe jutván, nem csoda, ha legtöbbször abban összpontosul minden vágya, hogy magát kárpótolja azokért, a miket tanonczéveiben nélkülözött. Lelki szükségletek iránt való érzék benne ki nem fejlődött, összes törekvése tehát csak az, hogy jól éljen s ebben önönmagának mentől hűbb rabszolgája legyen. Takarékoság és önművelődés helyett a jövő minden gondja és minden nemesebb cél nélkül éli világát; ha pedig hamarosan észretérik is a megélhetés küzdelmei, jobbra való változás iránt ereje elernyed. Ha maradt még benne egy kis jóindulat és szerénység, meghuzódva él mint osztályának közömbös, értéktelen tagja; de könnyen lesz romlott ingyenélő elemévé a társadalomnak; nyúga, szegylene osztályának, a kit ez szívesen megtagadna, mint érdemtelen tagját.

(Folytatjuk.)

Figyelmeztetés!

Az ipariskola igazgatójától tudomásunkra jutott, hogy 18 iparost, kik az ipartörvény rendeletének máig sem tettek eleget, tanonczaik beiratására vonatkozólag, miért is további elnézéssel nem lehetvén irántuk, az illető hatóságnak birságolás végett átadni kénytelen. Talán még nem lenne későn a súlyos birságot kikerülni, ha a késedelmező iparosok figyelmeztetésünkre hallgatva, tanonczaikat haladék nélkül beiratják és ezzel a törvény iránti tiszteletüket lerójják.

A szegedi iparpártoló szövetség díjazásai a karácsonyi parkiállítás alkalmából.

A bíráló-bizottság f. hó 17-én 3 órakor tanácskozott az iparpártoló szövetség által kitűzött díjak kiosztása fölött s a nagy díjra nézve nem tudott megállapodásra jutni, mivel a szavazatok két törekvő iparos között oszlottak meg, a bizottság tehát akkép döntött, hogy a nagy díj ketté osztassék, hogy mind a két jeles iparos részesüljön a kitüntetésben. Minthogy azonban az adományozó iparpártoló szövetség beleegyezése nélkül ily módosítás a bíráló-bizottság hatáskörén kívül esett, az ügy az iparpártoló szövetség központi tanácsa elé terjesztett, mely f. hó 18-án este hat órakor tartott ülésén jóváhagyta a bíráló-bizottság ebbeli határozatát s így a szövetség nagy díját két egyenlő értékű első díjra osztotta, a melyből

5 drb 10 koronás aranyat *Fogel Ede* bádogos-mesternek ítélte oda uttörő díszmunkáiért és új irányu apró versenyképes játéktárgyaiért

A nagy díj másik felét 5 db 10 koronás aranyat *Kulinyi Simon* kárpitos-mesternek ítélte izléssel készített függőnyeieért. Versenyképességével hivatva van az ilyenmü külföldi árukat a piacról kiszorítani.

A II-ik díjat, 3 db 10 koronás aranyat, *Fejős Ferencz* lakatos-mester nyerte izléssel kiállított vasernyő, diszes vasrác-ok, lámpák és apró asztaldiszekért.

A III-ik díjat, 3 db 10 koronás aranyat. *Benedek Imre* nyerte el haladást tanusító diszes pénz erszények, vadásztáskák és kitünő lőszer-számaiért.

A IV-ik díjat, 3 db 10 koronás aranyat *Krachtusz Ferencz* műszerész, minden igényt kielégítő és versenyképes kerékpárjaiért.

Az V-ik díjját 3 drb 10 kor. aranyat *Papp Mihály* fésűsmester, haladást tanusító tiszta munkáiért.

Érdemokmányt nyertek:

Benkóczy Pál lakatos-mester szép és tiszta munkáiért.

Braun János hangszerész új iparág meghonosításáért; kitünő versenyképes szakmunkáiért, kinek Horvátországból, Szerbiából, Romániából,

Bulgáriából ez idő szerint is több megbízása van, teljes zenekarok felszerelésére,

Frimound és Láresz bádogos-mesterek új irányu díszmunkákért,

Dosztig Ferencz késes-mester kitünő és versenyképes munkáiért,

Frankl Jakab paszományos új irányu iparág meghonosításáért,

Engelsmann Ádám cipész izléses szép munkáiért.

Voltak még többen, kik kitünő munkájukért méltán megérdemelték volna a kitüntetést s ez kifejezésre is jutott, de a bizottság azon megállapított elvénel fogva, hogy *ki az előző kiállításon valamely kisebb díjat nyert, az csak a nagy díjra pályázhat*; ennél fogva több kitüntetésre érdemes munkát kellett ezuttal mellőzniök.

H I R E K.

— **Az ipartestületi szövetség** alakításának szerencsétlen eszméjét ugylátszik a végzet üldözi. „A Mi Lapunk“ őszinte szókimondásával fejezte ki nézeteit felőle; mi voltunk *a leg-és legelsők*, a kik — bár mennyire tiszteljük is a vezérférffakat — azok ez iránybani törekvéseit nem helyeseltük. Igaz örömmünkre szolgál, hogy az ipartestületek túlnyomó része máris döntött ez ügyben és elhatározta, hogy a **mi álláspontunkra** helyezkedik. A mi azonban meg lep bennünket az, hogy még budapesti ipartestületek közül is akadtak, a melyek — ildomos kitéréssel — tartózkodnak a hangzatos „Ipartestületek Országos Szövetségbe“ belépni.

— **A szegedi kiállítási-bizottság figyelmebe!** A bizottság felosztotta maga között a napi felügyeletet s azt az alábbiakban közölte minden egyes taggal. Habár nem szívesen teszszük, de kénytelenek vagyunk ezuton figyelmeztetni a bizottsági tagokat kötelességeikre. A multban sem vették, most sem veszik elég komolyan az érdekükben kifejtett munkásságot. A részükre kiosztott napi teendőket alig egy pár tag teljesíti. Ha az iparosok ilyen közönyt tanusitanak a saját érdekük iránt, hogyan várhatják, hogy azok, kik érdekükben szakadatlan munkásságot fejtenek ki, kedvüket el ne veszítsék? Az egyes napokra kijelölt biztosok beosztását pedig az alábbiakban közöljük: F. évi decz. 21-én: Oracsek Károly és Róth Adolf, decz. 22-én: Schäffer Márton és Balázs Sándor, decz. 23-án: Somogyi János és Árvay Sándor, decz. 24-én: Strell Albert és Reich Miklós, decz. 25-én: Varga János és Stark Vilmos, decz. 26-án: Szabó Ferencz és Engelsman Ádám, decz. 27-én: Kiss István és Benedek Imre, decz. 28-án: Fagler Kálmán és Gyenes Pál, decz. 29-én: Demján József és Nemesovits György, decz. 30-án: Barna András és Kiefer Sebestyén, decz. 31-én: Jan-

kovits Pál és Benkóczy Pál és 1903. január hó 1-én: Paral Pál és Fogel Ede biz. tagok.

— **Csak magyar iparterméket vásároljunk.** Múlt számunkban figyelmeztettük olvasóinkat azon családokra, a melyekhez az osztrák nagyiparosok és kereskedők folyamodnak, hogy a magyar közönséget megtéveszsek. A „Magyar Ipar“ 14-ik száma is hasonló értelmű közleményt tartalmaz és reá mutat egy esetre, a midőn a bécsi D. R. Pollák cég budapesti képviselője „Magyar korona papir“ elnevezéssel oly levélpapírost hoz forgalomba, a mely csak annyiból magyar, hogy magyar embernek közbenjárásával lesz becsempészve hazánkba. Miután kormányunk azon ügyben még nem döntött, hogy miként járjon el hasonló, a magyar fogyasztó közönséget megtévesztő esetekben, mi rajtunk, a fogyasztó közönségen a sor, hogy ne csak mi ne használjuk a fenti jelzéssel ellátott papirokat vagy nem hazai gyártmányokat, hanem törekedjünk arra ösmerős köreinkben is, hogy külföldi iparcikkeket árusító üzleteket lehetőleg kerüljünk.

— **Tanuljunk.** Tagadhatlanul haladtunk az utóbbi időben legalább is annyit, mint azelőtt elnyomatásunk korszakában tizszer annyi idő alatt tanulhattunk, de hogy még nem értük el azon polczot, a melyről nyugodtan elmondhatnánk, hogy egyenrangúak vagyunk a fejlett külfölddel — az tagadhatlan Nem könnyű, elmulasztott évtizedeket pótolni s habár az elvesztett idő pótolhatlan, nem lehetetlen visszazerezni sok minden kárba vesztettet. Ehez legszebb példával előljárul az „aradi és vidéki bőrriparosok szövete“ mely ugy a helyi, mint a közeli vidéki iparérdekek fejlesztésének lelkes szolgálatában áll. Az elnökségnek az egyesület eddigi működéséről szóló jelentését olvasva, lehetetlen volt ezen derék iparegyesületről dicsőreleg meg nem emlékeznünk és kötelességet teljesítünk, a midőn arra hazánk ipartestületeinek figyelmét felhívjuk és példáját követőleg ajánljuk. Az iparegyesület bizonyára készséggel megküldi alapszabályait és megkeresésre utbaigazításait is, érdeklő testületek számára.

— **Megértették kérő szavainkat.** Előző számainkban felhívtuk a magyar sajtót, hogy olvasóit hívja fel, karácsonyi ajándékul szeretettjeik számára csakis magyar gyártmányú cikkek vásárlására. Örömmel és elismeréssel adózunk azon lapoknak, a melyek kérő szavainkat meghallgatták.

— **Löbl Mátyás.** A múlt számunkban megkezdett „Magyarország iparfejlesztése“ című közleményünk, címénél fogva azon hiedelmet kelthetné nem eléggé figyelmes olvasóinknál, mintha azon cikket a mely a mai számunkban is folytatásként olvasható — Löbl Mátyás — írta volna. Tévedések kikerülése végett szükségesnek látjuk felemlíteni, hogy a nevezett röpirat címét azért vettük mi is cikkünk élére,

mivel ez amannak birálatát tárgyalja. Örömmel tudatjuk, hogy a röpiratra vonatkozólag más oldalról is kaptunk megjegyzéseket, melyeket folytatólagosan közölni fogjuk. — Mint t. laptársunk a „Bácskurai Hirlap“, mely „Szemelvények egy röpiratból“ czim alatt közli annak tartalmát, írja, Löbl Mátyás Bácsbodrog-megye verbászi gazdag magánzó, aki hazája érdekében már tetemesb anyagi áldozatot is hozott. Örvendünk ezen felvilágosításnak, de ez nem akadályoz minket, hogy mi a röpiratot — mint hazánk iparosait érdeklő közleményt — érdeme szerint méltassuk.

— **Mi, magyar kisiparosok megbizhatlanok vagyunk!** Így mondja ezt Fejérváry Géza báró, magyar királyi honvédelmi miniszter ur ő nagyméltósága. Mit mondjanak hazánk többi főurai a magyar iparosokról, ha éppen egy ily magas polczon álló ember nyilatkozik rólunk ilyen megvetőleg, a kitől pedig legelső sorban elvárhattuk volna a magyar kisiparosok támogatását. Tette pedig ezen nyilatkozatot az excellenciás ur abból az alkalomból, a midőn a magyar királyi honvédségnek szállítandó bór-áru szükséglet szállításával 3-4 gazdag vállalkozó bizatván meg, e miatt a képviselőházban kérdőre vonatott. Ismét újabb tanulságul szolgál ezen eset, hogy mi, iparosok magunkra hagyatva vagyunk és hogy mennyire szükséges testvéries összetartásunk.

— **A czeglédi iparos-íjok otthonának fölavatása.** Megemlékeztünk már lapunk előbbi számaiban, hogy a czeglédi iparos-íjok két egylete egyesült és saját otthont szerzett magának, melynek ünnepélyes fölavatását közelebb tartották meg. Üdvözljük az íjokat egyesülésükért! Az egyesülésben van az erő. Ez alkalomból mulatságot rendeztek. Bevételük 325 kor. 14 fill. volt, tiszta nyereségük maradt 173 kor. 14 fill. Hát ez bizony elég szép eredmény!

— **A m. k. posta-igazgatóságok hirlapok utján figyelmeztetik a nagyközönséget,** hogy a karácsonyi és ujévi időszakokban a postások munkái tulságosan felhalmozódnak és így mindenkinek érdekében áll, küldeményeit *rendesen, szabályszerűen elcsomagolva*, postára tenni, nehogy ennek elmulasztásából eredhető kellemetlenségeken kívül még megkárosodást is szenvedjen. Figyelmeztetjük tehát mi is t. olvasóinkat a posta-igazgatóságoknak jogos óhajaira.

— **† Dr. Sugár Bódog** upesti ügyvéd, a „Társadalmi Lapok“ szerkesztője és a magyar iparérdekek lelkes támogatója f. hó 11-én meghalt.

— **Uj ipartestület.** Török-Kanizsán megelégtették a szervezetlenséget és tekintettel számuk csekélységére, igazán áldozatok árán törek-szenek azon kapocs után, mely őket egymáshoz fűzheti. Még múlt év karácsony hetében pendítették meg derék főbirájuk, vizeki Tallián Emil támogatásával az eszmét, hogy ipartestületet létesítsenek. Megalakultak és alapszabályaikat a

tavaszzal terjesztették fel a kormányhoz jóváhagyás céljából. Hogy a megyénél vagy másutt akadt e meg ügyük, nem tudjuk, de annyi bizonyos, hogy csak mostanában érkezett vissza a felterjesztett alapszabály, egyes határozmányok pótlásának meghagyásával, ami megtörtént. Kiváncsiak vagyunk immár, nem-e ismét egy év fog elrepülni fejeink fölött, a míg az óhaj szerint módosított alapszabályok jóváhagyási záradékkal visszaérkeznek. Reméljük, hogy a törökkanizsai „urak“ a jövőben nem fogják már kitenni a Tisza-fürdő szabályaiban, hogy „urak“ d. u. 3 óráig „iparosok“ pedig csak *ezután* fűrődhetnek. Figyelmébe és szíves jóindulatába ajánljuk Abonyi Emil miniszteri tanácsosnak, mint az iparügyi közigazgatási osztály vezetőjének a törökkanizsai iparosok óhajának gyors elintézését.

— **Zóna megdrágulás.** Ujév után változás lesz a vasuti menetdíjknál. Megdrágítják a vasutat és a 14 zóna helyett 16 zónát rendszeresítenek. Ez a változás nem igen fér össze Baross szellemével és érzékenyen befolyásolja iparosaink érdekeit.

— **A torontálmegyei gazdasági egyesület** december havi értesítője gazdag tartalommal jelent meg a múlt héten, a melyből a következő iparügyeket érdeklő tételeket közlünk. Számos — szorosabb értelembeli gazdasági szövetkezetet létesített, melyek mind kielégítőleg működnek, ámde azon törekvése, hogy egy kenderfonó gyárat is létesítsen, nem sikerült, a menyében a kellő számú érdekeltséget nem lehetett összehoznia, pedig Torontál vármegye déli részén egy kenderfonógyár létesítése — gazdasági és iparügyi szempontból — majdnem nélkülözhetetlen szükségletet képez. Az egyesület három házi ipartanfolyamot rendezett, melyeken a kosárkötést és tengeri hánsc-fonást sajátították el a tanulók.

— **A budapesti (ipari) munkaközvetítő intézetnél** az e heti kimutatás szerint 5586 munkás keres foglalkozást, kik közt majdnem minden iparág képviselve van; hiányzik azonban és munkát kaphat helyben: 1 galvanizáló, 1 nagykoru órás, 1 keményítő készítő előmunkás; vidéken: 2 szücs, 2 kalapos, 1 fehérnemű-tisztító, 15 cipész, 8 csizmadia, 2 kaptafa-vágó, 1 harisnyakötő, 2 kosárfonó, 1 nickelő, 2 órás, 1 mézeskalácsos, 1 czimnyomó, 1 vésnök. Keresnek továbbá: vidéki kendergyárban kendertilalási napszámosnóket, irodai gyakornoknót, könyvkötőnóket, kárpitos varrónóket, női és confekeció-varrónóket. Inasfiukat felvesznek: asztalos, bádogos, aranyműves, ércnyomó, cipész, fényező, fa- és műsztergályos, kárpitos, könyvkötő, lakatos, férfi- és női-szabómesterek, kereskedők, nyomdák és gyárak. Tanuló leányokat pedig: könyvkötők, művirágkészítők, nyomdák, gyárak és varrodák. Jelentkezni kell az intézetben VIII. ker., József-körut 36. sz. a.

Vállalatok és árlejtések.

(Az e rovatban közölt ajánlati versenyekről — melyek érdekelhetik gazdasággal is foglalkozó iparos, valamint kereskedő olvasóinkat is — bővebb felvilágosítással készséggel szolgálunk, ha a kérdésekhez a megfelelő válasz-bélyeg van csatolva.)

A lugosi m. kir. államépítészeti hivatalhoz a csukási r. kath. templom helyreállítására; előirányzat 2127 kor. 52 fillér. Határidő: 1903. jan. 12.

A bpesti m. kir. államépítészeti hivatalhoz az Albertfalva községben levő állami elemi iskola-épület helyreállítására; előirányzat 11,601 kor. 45 fillér. Határidő: 1903. jan. 17.

A m. kir. államvasutak igazgatóságához az 1903. évi febr. hó 1-től 1903. évi okt. végeig szükséges horganyozott talpfa jelzőszeg sajtolt fejjel, valamint 1570 gr. sósav szállításának biztosítására; bánatpénz 5%. Határidő: 1903. jan. 10.

A beregszászi m. kir. államépítészeti hivatalhoz a beregszászi m. kir. csendőrségi laktanya épületének és istállóinak átalakítására, valamint az udvar kövel leendő burkolására; bánatpénz 5%; előirányzat 4273 kor. 20 fillér. Határidő: 1903. jan. 15.

A sátoralja-ujhelyi m. kir. államépítészeti hivatalhoz a ráska-vajáni th. közuton utikarfa és kerékvetők felállítására; előirányzat 11,989 kor. 86 fillér. Határidő: j. évi decz. 30.

Kérdések és feleletek.

Kérdések.

8. szám. Iparhatósági megbízott megválasztható-e testületi előljárónak, illetve lehet-e az illető a testületnek elnöke, jegyzője vagy pénztárnoka. Továbbá mennyiben összeférhetetlen ezen két jól jövedelmező állás s a törvény melyik § a vonatkozik reá? *Fehér Imre*, test. pénztárnok.

Feleletek.

8. számhoz. Kimondott tilalom nem áll fenn arra nézve, hogy egy testületi előljáró egyszersmint iparhatósági megbízott, vagy iparhatósági megbízott ipartestületi előljárósági tag ne lehessen, de az ipartörvény több szakasza (pl. 168. §.) az iparhatósági megbízottat felhatalmazza, sőt ennek kötelességévé teszi azt, hogy a testületnek belkezelését stb. ellenőrizze, az összeférhetlenség önként érthető. De nem is helyeselhető, ha ipartestületi előljáró iparhatósági megbízott is, mert ezen tisztségek őt tulságosan — és személyes érdekeinek megsértésével — vennék igénybe s hogy ez ne történhessék, leghelyesebb ha az iparhatósági megbízottul megválasztott, a ki egyszersmint testületi előljáró is, esetleges megválasztását felebbezéssel támadja meg és ügyét a miniszteriumig vezeti, ahol ezen igazán érdekes

ügyben döntvényt idéz elő, a mi még eddig nem létezik. Mi azt hisszük, hogy egy ipartestületi előljáró nem kényszeríthető az iparhatósági megbízott tisztségét elvállalni, míg iparhatósági megbízott nem választható ipartestületi előljárósági tagul, de megválasztás esetében bármelyik iparos, ki az iparhatósági megbízottak választásánál megállapított joggal bír — megtámadhatja azt még az esetben is, ha a megválasztott — a ki egyszersmint előljárósági tag — megbízott-tisztségéhez is ragaszkodnék.

Hasznos tudnivalók.

(Ezen rovat alatt állandóan közölni fogunk a gyakorlati életben előforduló hasznos tudnivalókat, hogy azokat adandó alkalmakkor t. olvasóink értékesíthessék.)

Keményítő készítés. A tisztára mosott buzát megkelesztjük, azaz egy kád vízbe tesszük s ott addig hagyjuk, míg a szemek egész puhává nem lettek. Ezután zsákokba kötözvén, egy cseber vízben gyurjuk, tiporjuk, hogy a víz kivonja a buzaszemekből a keményítőt. Vagy pedig szitára tévén a megpuhult buzaszemeket, vízzel addig gyurjuk, míg csak a víz zavarosan foly a szita alá helyezett cseberbe. A vizet a leülepedett keményítőről leöntjük, a keményítőt pedig vízben megszáritjuk. Hasonlóképen nyerjük a keményítőt a kásává reszelt burgonyából is.

Hogy a kéménytűzet elolthassuk, a kályhába néhány marok kénvirágot szórunk s a levegőnek a tűzhöz járulását lehetőleg megakadályozzuk.

Közönséges üveges-kitt. 2 r. ólomfehéret, 1 r. krétát lenolajfirniszszel sűrű tésztává keverünk; azután a tömeget addig nyomkodjuk, gyurjuk, míg alakítható finom tésztává nem válik

Szerkesztői üzenetek.

Dr. Gémes Ákos Brád. Köszönettel vesszük szives közreműködését, bár szivesben láttuk volna, ha becses sorait előbb „A Mi Lapunk“-nak, azután tetszés szerint bármely lapnak küldte volna be. Kérjük, hogy a jövőben is szerencsésültesse lapunkat közleményeivel. Becses sorai e héten térszúke miatt maradtak el.

Névtelennek Szegeden. Nem azért, mert nem osztjuk mindenben nézetét, maradt ki levele lapunkból, hanem, mert névtelen sorokat figyelembe nem vehetünk. Nézetünkkel ellentéző közleményeket is legnagyobb készséggel közlünk, de feltétlenül tudnunk kell, hogy kivel van dolgunk?

Marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara. Kérjük értesítésüket lehetőleg mindjárt a gyűlés utáni napokban beküldeni sziveskedjenek.

B. S. T.-Hegyes. Rosszul teszi, hogy versirással foglalkozik, a mennyiben ahhoz alapos műveltség szükséges, mint helyesirási hibákkal hemzsegtető rimelés.

Spannrafft Gy. Kassa. Levél ment és a kívánt lappéldányt újból megküldöttük.

Fehér Imre Orosháza. Köszönjük szives bizalmát és bármikor legkészségesebben állunk szolgálatára.

Szabó Adám lakatos segéd, **Orosháza, IV,** Lehel-utca 269. Segédek közül ön az első előfizetőnk; bü-zkék vagyunk önre, mert arról tanuskodik, hogy helyes uton járva, átérezte szükségét a szelemi haladásnak. Haladjon csak továbbra is a komoly uton, derék mesterré lesz. Melegen üdvözljük önt.

Országos vásárok.

- Decz. 22. Aranyos-Medgyes, Balkány, Becske, Dománizs, Krasznabéltek, Nagyida, Osgyán, Vác, Vágújhely.
 Decz. 23. Bártfa, Berzevicze, Enying, Szt.-Gróth.
 Decz. 24. Alsó-Lendva, Csepreg, Kecser, Kosztolán, Kir lydarócz, Rohoncz, Semphte, Szt.-György, Szepsi, Tokaj, Körös (Horvátország).
 Decz. 25. Nagy-Salló, Székelyhid.
 Decz. 28. Berzencze, Boldogasszony, Ipolyság, Nagy-Ajta, Szill, Zala-Egerszeg, Zboró.
 Decz. 29. Kun-Szt.-Miklós, Oroszvár, Rajka.
 Decz. 30. Bajmác, Mező-Csáth, Szobráncz, Sztára.
 Decz. 31. Aszaló, Gálos, Szénásfalu.

Kérjük olvasóinkat, kérdézősködések vagy megrendeléseknél, „A Mi Lapunkra“ hivatkozni leveleikben.

Első erdélyi görbléczgyár

WEINRICH FRIGYES, SZASZ-RÉGEN.

Olcso áron ajánlja gőzölt és jól kiszáritott fából tetszetős alakban, tisztán készített **görléczelt** minden faiparosnak. — Ingyen képes árjegyzéket küld. — Diófát magas áron vesz. — A gyár nagyobbítása végett egy még jó karban lévő 12 lóerejű Hoffmeister-féle gőzmotor és egy egész új injektor olcsón eladó, vagy egy 25—30 lóerejű félstabil gőzgéppel elcsereleendő. 22-12-1 3

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítottott 1847.

Brauswetter János
 Szegeden. Cs. és kir. kizárólagosan a remontoir ingaóráknak stb. stb.

szab. chronometer- és műóras, föltalálója

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltnék.

Rápolti, Kun és Tóth

műszövék,

valódi lenárúk, finom kamuka asztal-
neműek, jaquard-mintás és
nyüstös-árúk s a székely házi szö-
vött cikkek készítői

Székely-Udvarhelyen.

Alföldi képviselője:

BABÓS ELEK kötszövőnél
Szegeden. 29-13-18

Olvassuk!

Fontos!

Nélkülözhetlen háztartási, ipari és gazdaság. cikkek!

KIZÁRÓLAG HAZAI GYÁRTMÁNYU
legszilárdabb kivitelű kefeárúk a legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Ifj. Vajda Sámuel
kefeárúgyár nagybani raktárában
SZEGEDEN, Vár-utca 1. szám.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen utánvét mellett eszközöltetnek.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Árjegyzék

kivánatra

ingyen

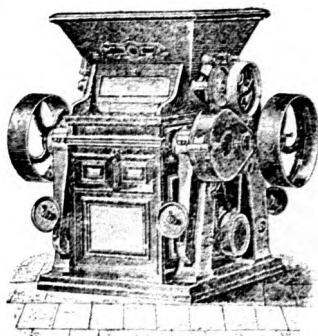
és bérmentve.

ELSŐ MAGYAR

MALOM- ÉS SZERSZÁM-GÉPGYÁR

70-12-8

törv. bejegyzett cég

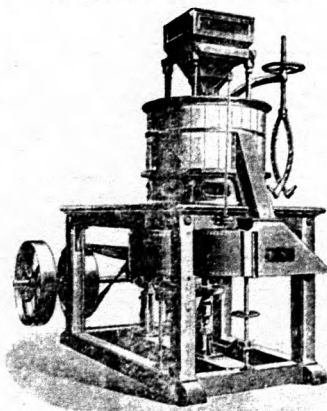

Tóth Sándor Kaposvárótt

gyárt és szállít:

teljes malom- és gyárberendezéseket,
vas- és fém-géprészeket

minta és rajzok után.

☛ Költségvetés és árjegyzék ingyen és bérmentve. ☛

LEGKEDVEZŐBB FIZETÉSI FELTÉTELEK.

Gyors és pontos kiszolgálás jótállással.

BRAUN JÁNOS

első alföldi hangszerkészítő és látszerészeti üzlete

Kárász-utca 7. → SZEGEDEN. ← Kárász-utca 7.

Ajánlja a legjobb minőségű, saját készítésű 39-13-18

FÚVÓ- és VONÓ-HANGSZEREIT

és ezek alkatrészeit, mint: legfinomabb olasz és német
bélhúrkat, vonókat stb. Dús raktárt tart mindennemű
hegedűk, gordonkák, gitárok, citterák, nagybőgők,
tamburák, czimbalmok, sipolák (clarinetok), fuviolák,
okarinák, harmonikák és különféle hangszerek, min-
denféle rézfúvók és zenélő automatákból.

Nagy választék orrosipfők, szemüvegek, táv- és látcsövek, szesz-,
hő- és légnyommérők-, vízmértékek- és rajzeszközökben.

Egyedüli készítője a megadott rugékony acélszemüvegeknek.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nagy képe árjegyzék ingyen és bérmentve.

☛ Fűtő-anyagok ☛

legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása

Schlesinger Mór

tüzipa- és szén- kereskedésében
Szegeden Párisi-körút 35.

Telefon 146. szám.

Ajánlok szobafűtéshez legjobb minőségű
Karolinbányai porosz szalon-
szenet, légszusz-pirszenet és
legjobb minőségű hazai petrosz-
nyí koczka-szenet. — Kereskedők
és iparosok figyelmét különösen felhívom
a tisztán kezelt fa-szenemre.
Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásért
kezeskedem.

Ha öszül a haja vagy szakállja, használja a **FRANKL-féle HAJFJÍTÓ-t.**
A haját nem festi, hanem annak fiatal eredeti színét adja vissza. Utasítás mellékelve. 1 kis adag 1 kor. Nagy adag 2 korona.
Kaphatók egyedül a készítőnél: **Frankl Antal** gyógyszerárában Szegeden, Felsőváros, Szent-György-tér.

1000 és 1000 nő által dicsőre lesz a **Frankl-féle Serail-Arczcrème**
Pár nap alatt eltünteti szeplőt, pattanást, májfoltot s más arczisztatlanságot.
Egy tégely krém ára 1 kor. Serailerém szappan darabja 70 fillér.

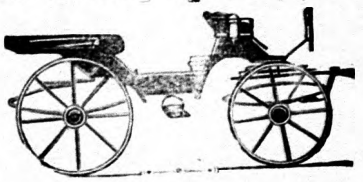
KUNITZER JENŐ
ortopéd és különlegességi cipész-üzlete **SZEGEDEN, Kossuth Lajos-szögát,** szemben a Csikos-féle sörcsarnokkal.
Kitűnő munkámmal a legkényesebb igényeket is legjobban kielégítem. Erzékeny lábaknál felette nagy gondot fordítok.
Gyors, pontos, gondos és celső munkát ígérve, kérem becses rendeléseit. 60-13-11

Az Alföld legnagyobb kocsigyártó telepe.

IFJ. HODÁCS JÁNOS

SZEGEDEN, Kistisza-uteza 4. szám, Maros-uteza folytatás.

Állandó nagy raktár

kész hintókból.

14-5-10

Képes árjegyzék kívánatra ingyen.

Törlesztéses kölcsön.

Városi ber- és lakházakra, telkekre, mezőgazdasági birtokokra, sőt még csak építkezés alatt levő bérházakra is a létező

legolcsóbb jelzálogi törlesztéses pénzkölcsön

nyerhető az alábbi évi annuitások mellett: **10 éves kölcsönöknél** 12.82%-ra, **20 éves kölcsönöknél** 7.60%-ra, **30 éves kölcsönöknél** 6.10%-ra, **40 éves kölcsönöknél** 5.40%-ra, **50 éves kölcsönöknél** 5%-ra, mely százalékban ugy a kamat, valamint a törlesztéses hányad már befoglaltatik. — Községi tartozások convertáltak a legolcsóbb kamatláb mellett. A fél részéről a kölcsön bármikor visszafizethető.

Pongrácz Mihály és társa
bank- és váltóháza
S Z E G E D E N.

Országos műfestészeti, iparművészeti intézet

Főt. papságnak biboros hercegprimás Ő Eminenciája, 67,698. sz. a. és Tolnai Festetich Tasziló gr. ur ő nagymélt. által ajánlva. Az oktatást ő nagymélt. Császka Gy. kalocsai érsek ur nagylelkű áldozatkészsége folytán elszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem.
Számos elismerő nyilatkozat.

!!!Pártoljuk a magyar iparművészetet!!!

Templomfestés stíl szerint. Gipszmárvány (stucco). Oltárképek, oltárépítés és márványozások. Tervek, rajzok készítése, nagyítása. Toronykeresztek aranyozások.
Olajba festett életnagyságu arckép a legszebb, legalkalmasabb és leg-tökéletesebb »jandék,

mert örök becse van és egyszersmind szobadíz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnapi vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándékul. Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabb kivitelben készítem el.

Nagyság:	25x32	35x45	55x65	65x80	75x110	85x125	100x150
Árak: kor.	18	25	40	55	95	120	180

Krétarajz életnagyságban csak 8 korona.

— Hü hasonlatosságért és tartósságért kezeskedik az intézet. —
BÁTORI BLASKOVICS MIHÁLY, műfestész,
Szabadka, VII. ker., Erdő-uteza 66. sz.

Az 1900. párisi világiállításon a magyar órák megbízottja. — Végzett tanulója a glashüttei órák-iskolának. —
Állami ösztöndíjjal külföldi tanulmányut n.

Pontos idő látható Weisz J. Hugó

„Omega“ Nickel egy fedelű 22 K. Ezüst „kettős” 32 „ 36 „

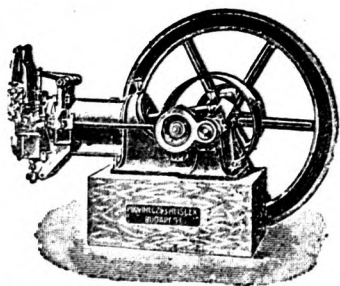
órákésztőnél Szegeden, Aradi-uteza 7. az Európa-szállóval szemben.

Speciálsta új órák készítésében és komplikált javításokban. Megrendelésre készítek megadott mérték szerint bármily stíli órákat.

„BONHEUR“ gavalíór órák (egészben lapos):
Aczél . . . 20-30 K.
Ezüst . . . 30 „
Arany . . . 80 „

Nagy választéku raktár minden védjeggyel ellátott ÓRAKBÓL, valamint mindennemű ÉKSZEREKBŐL, jutanyos áron.

Budapesti malomépítészeti és gépgyár

Podvinecz és Heisler
BUDAPEST, Váci-ut 141. sz.
Gyárt:
benzin- és gázmotorokat
szelepes vezényművel, 2—50 lóerőig.
Megbízható képviselők kerestetnek.

Nem kell már most
Fiuméből vagy Hamburgból,
nem kell már most

KÁVÉT **TEÁT**

Orosz- vagy Angolországból rendelni, megkapjuk azt már Szegeden is épp
oly olcsón és épp oly jó minőségben, még pedig az ujonnan nyílt

KOTÁNYI JÁNOS

kávé- és teakereskedőnél Budapest, Bécs és

Szeged, Kárász-utca 5. szám (a nagytőzsde mellett).

Jamaika kávé . . . 1/2 kgr. 1.10 fill.
Gyöngy kávé . . . 1/2 » 1.30 »
Cuba gyöngy kávé 1/2 » 1.70 »
Portoriko kávé . . . 1/2 » 1.40 »
Cuba kávé 1/2 kgr. 1.60 és 1.80 »
Legfinom. Cuba kávé 1/2 kgr. 1.90 »
Pörkölt kávé saját gőzpörköldémből.
Naponta friss pörkölés.
Pörkölt. jó . . . 1/2 kgr. 1.30 fill.
» fin. 1/2 kgr. 1.50, 1.80, 2.— »
Igen finom, budapesti
kávéházi keverék 1/2 kgr. 2.20 »

TEA

Törmelék tea . . . 1/2 kgr. 2.50 fill.
Congó tea . . . 1/2 » 3.— »
Családi keverék . . . 1/2 » 5.— »
Király keverék . . . 1/2 » 8.— »
Valódi karaván tea 1/2 » 9.— »

Eladás kicsinyben és nagyban.
Vidékre bérmentve.

Izléses arany-, ezüst-ékszerek,
órák és china-ezüst
tárgyak a karácsonyi és
új évi ünnepek alkalmából
mélyen leszállított áron
kaphatók

SCHEINER SAMU

ékszerész- és órásnál,
Kárász-utca 8.,
a nagytőzsdével szemben.

KISS D. ÉS TÁRSA UTÓDAI
SZEGED.

Női divatárú-üzlet.

FÉRFI SZABÓSÁG.

KÉSZ NŐI FELÖLTŐK.

PÁRISI UJDONSÁGOK.

Dús választék: 25-18-18

NŐI RUHA-KELMÉK,

SELYEM- és BÉLÉSÁRÚKBAN.

Bizományi raktár:

EREDETI PÁRISI MODELLEK,

NŐI KALAPOKBÓL.

Árvay Sándor
czukrász

SZEGED, Klauzál-tér I. szám.

Ajánlja karácsonyi cukor- és
dísztárgyakban dúsán fölszerelt
raktár t. Az ünnepek alatt diós
és mákos *patkóit*, naponta
frissen készítve, a kedvelt *gyü-
mölcs-kenyeret* egészben és
szeletekben. Különleges tortái kö-
zül a „Gr. Tisza Lajos tortát”
egészben 3 korona, szeleten-
ként 20 fillér és a közkedvelt
„Kossuth tortát” darabonként
20 fillér.

Vidéki megrendelésekre kü-
lönös gond fordítatik és azok gyor-
san és pontosan eszközöltetnek.

Tisztelettel

Árvay Sándor,
czukrász.

„Viola“-Crème

(fehér v. rózsaszinben)

használata mellett

májfoltok,

szeplők és pörsenések

néhány nap múlva eltűnnek.

Egyedüli készítője:

Gerle Jenő

gyógyszertára

a „Kigyóhoz”

Szegeden, 21-18-18

Klauzál-tér, Kiss D.-féle ház.

Pálffy Testvérek

vasöntöde és gépgyára

Szegeden, Kálvária-utca.

Gyárt:

Borsajtókat.

Felvonó darut.

ELVÁLLAL:

Gépjavitásokat, új gépek és gép-
részek, vasöntvények készítését.
Szij- és fogaskerekek, tengők,
csapágyak, gőzmalom-, téglagyár-
és kendergyár berendezéseket.